

Handläggare
Anastasia Akoulov
Telefon: 08-50801454**Till**
Järva stadsdelsnämnd

Skrivelse från Synskadades Riksförbund om krisberedskap för personer med funktionsnedsättningar

Svar på skrivelse från Synskadades Riksförbund, Stockholms stad

Förvaltningens förslag till beslut

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Synskadades Riksförbund Stockholms stad (SRF) har överlämnat en skrivelse till Stockholms stads stadsledningskontor samt stadsdelsnämnderna med krav på svar kring hur krisberedskapsarbetet inkluderar personer med synnedsättning och andra funktionsnedsättningar. Skrivelsen lyfter att denna grupp riskerar att bortprioriteras i krisberedskapsplaneringen och hänvisar till en rapport från Myndigheten för delaktighet (MFD) som pekar på brister i kommunernas rutiner och kunskap inom området.

Förvaltningen bedriver idag sitt beredskapsarbete i enlighet med Stockholms stads säkerhetsprogram. Lokalt finns krigsledningsplaner, krigsorganisation och en trygghetspunktsplan.

Förvaltningen ansvarar för trygghetspunkterna och fastighetsägaren ansvarar för skyddsrummen. En tillgänglighetsanalys av förvaltningens trygghetspunkter pågår och rutiner för anpassad krisberedskapsinformation till målgruppen är under utveckling. Förvaltningen avser att fördjupa dialogen med funktionshinderrörelsen via funktionshindersrådet och på sikt etablera mer systematiska former för samverkan.

Funktionshindersrådet har bidragit med synpunkter i beredningen av ärendet.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på skrivelsen.

Bakgrund

En skrivelse från Synskadades Riksförbund Stockholms stad (SRF) har inkommit till Stockholms stads stadsledningskontor samt stadsdelsnämnderna.

SRF lyfter i skrivelsen att synskadade och personer med funktionsnedsättningar riskerar att bortprioriteras i samhällets krisberedskapsplanering. Vidare skriver de att i takt med att kraven på medborgarna ökar med en förväntan på den enskilda att klara sig själva under en längre period vid en krissituation blir ojämlikheterna i levnadsvillkoren tydligare.

SRF hänvisar till rapporten *Krisberedskap för alla* från Myndigheten för delaktighet (MFD) som visar på brister i kommunernas kunskap om och rutiner för krisberedskap ur ett funktionshinderperspektiv. MFD understryker att ojämlika villkor i fredstid får stora konsekvenser i krissituationer, och att tillgänglighets- och delaktighetsfrågor därför också måste betraktas som beredskapsfrågor. SRF framhåller att en synskada specifikt innebär både orienteringssvårigheter och informationshinder, vilket ställer särskilda krav på samhällets planering.

SRF ställer ett antal konkreta krav på svar från staden: vilka krisplaner som finns och hur de inkluderar funktionshinderperspektivet, hur dialog sker med funktionshinderrörelsen i beredskapsfrågor, samt hur synskadades specifika behov har analyserats vad gäller tillgänglig krisinformation, individuella insatser och möjligheten att ta sig till skyddsrum och trygghetspunkter.

Ärendet

Totalförsvaret handlar om hela det svenska samhällets ansvar i händelse av höjd beredskap, alltså vid krigsfara eller krig. Det består av både det militära och det civila försvaret. Det civila försvaret involverar alla delar av samhället, där bland annat kommunerna, inklusive Stockholms stad, är en viktig del. Andra som ingår i civilförsvaret är statliga aktörer, regioner, enskilda individer, civilsamhället och näringslivet. Det medför en skyldighet att bidra till totalförsvaret utifrån aktörens rådighet.

Arbetet inom förvaltningen i dag

I det lokala beredskapsarbetet utgår förvaltningen från Stockholms stads säkerhetsprogram och följer Myndigheten för civilt försvar (MCF) styrning och vägledning. Utöver det har stadsdelsförvaltningen lokalt framtagna risk- och sårbarhetsanalyser, krigsledningsplan, krigsorganisation och en trygghetspunktsplan. Dessa dokument är på övergripande nivå och föremål för utveckling och systematisk aktualitetsprövning. I

förvaltningens samhällsviktiga verksamheter finns
kontinuitetsplaner.

Samhällsviktiga verksamheter och kontinuitet

Grunden till förvaltningens risk- och sårbarhetsanalys och krigsorganisation är identifieringen av de samhällsviktiga verksamheterna inom förvaltningen. Med samhällsviktig verksamhet avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. För dessa verksamheter har kontinuitetsplaner upprättats för att säkerställa att service och omsorg kan upprätthållas på en acceptabel nivå även vid störningar, helt i enlighet med de rutiner som finns i dagsläget. I kontinuitetsplanerna tar förvaltningen höjd för brukare och boende med funktionsvariationer i de identifierade samhällsviktiga verksamheterna.

Tillgänglig krisinformation

Beredskapsveckan är ett av förvaltningens främsta verktyg för att tillgängliggöra information om beredskap och föra dialog med boende i stadsdelsområdet. Riktade kommunikationsinsatser om trygghetspunkter, skyddsrum och hemberedskap görs årligen till boende. Externa aktörer bjuds in att bidra till programmet och fortbilda invånarna. Det finns behov av att se över hur förvaltningen i större utsträckning kan nå ut även till personer med funktionsnedsättning under beredskapsveckan genom tillgänglighetsanpassning av evenemang och kommunikation

Skyddsrum och trygghetspunkter

Förvaltningen ansvarar för de två trygghetspunkterna som finns inom stadsdelsområdet. Trygghetspunkterna är belägna på Spånga IP och medborgarkontoret i Husby. Dessa platser har delvis valts ut utifrån bedömningen att de är relativt tillgängliga utifrån ett funktionshinderperspektiv.

Gällande skyddsrum ligger ansvaret hos fastighetsägaren, medan MCF äger och kontrollerar dessa frågor.

Det finns generella rutiner för att ge stöd till personer med insatser att ta sig till skyddsrum och trygghetspunkter, men mer specifika analyser av hur det i praktiken ska gå till är i dagsläget begränsade.

Hemberedskap och eget ansvar är viktiga delar av Sveriges försvarsförmåga. Att klara sig själv under en kortare krissituation stärker både den enskilde och samhället som helhet. I de flesta fall är den egna bostaden den tryggaste platsen att vara på vid händelse av en kris. Anvisningar för hemberedskap som även finns anpassade för personer med synnedsättning går att ta del av hos MCF.

Arbetet framåt

Ett identifierat utvecklingsbehov är att hemberedskapsinformation utformas så att den är tillgänglig för personer med synnedsättning. Berörda verksamheter utvecklar för närvarande sina rutiner för att kunna dela med sig av anpassad information om kris och beredskap till personer med synnedsättning vid hembesök eller nykontakt.

För närvarande pågår en tillgänglighetsanalys av Järvas trygghetspunkter i syftet att undanröja hinder så att fler ska kunna ta sig till platserna vid behov. Ett nästa steg är att implementera åtgärdsförslagen i analysen samt de åtgärder som föreslås i MCF:s vägledning som finns för målgruppen synskadade.

Förvaltningen avser därutöver att fördjupa dialogen med funktionshinderrörelsen inledningsvis i funktionshinderrådet och på sikt mer systematiskt och på fler sätt, så att beredskapsarbetet kan utformas med hänsyn till olika behov och förutsättningar.

Barnrättsperspektiv

Inom målgruppen synskadade finns även barn. Att vid en tillgänglighetsanalys även väga in ett barnrättsperspektiv är därför prioriterat, då detta kan påverka behoven hos målgruppen.

Funktionshinderperspektiv

Vid en tillgänglighetsanalys behöver man väga in det faktum att det finns multifunktionsvariationer vilket innebär att en person kan ha fler funktionshinder än ett. En tillgänglighetsanpassning kan ofta innebära att verksamheten blir mer tillgänglig för fler, vilket också är viktigt att ha med sig in i analysen.

Jämställdhetsperspektiv

Även inom målgruppen synnedsatta sker könsdiskriminering. Därför bör det säkerställas att det perspektivet finns med i analysen. Det ger en tydligare bild av vilka målgrupper som kan vara mer utsatta eller sårbara vilket i sin tur betyder att insatser kan formos efter faktiska behov.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för administration och stadsmiljö samt av Järva stadsdelsnämnds funktionshindersråd.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Beredskapsfrågan är ännu relativt ny i samhället i stort och så även i det kommunala sammanhanget. Förvaltningen kommer att fortsätta utveckla systematiska arbetssätt kopplat till tillgänglighet inom de områden där förvaltningen har ansvar och rådighet.

Vid framtida övningar på trygghetspunkterna avser förvaltningen öva på hur man bemöter målgrupper med funktionshinder och säkerställer att de får det stöd och den service de har behov av. Funktionshindersrådet har meddelat att de kan agera stöd i det fortsatta arbetet med tillgänglighetsanpassning utifrån sin målgrupps- och lokala kännedom.

Funktionshindersrådet har bidragit med följande synpunkter till förvaltningen i beredningen av skrivelsen:

- Rådet önskar information om befintliga krisplaner och kontinuitetsplaner (särskilt för LSS)
- Att förvaltningen ska sträva mot en lägstanivå kring vad som kan förväntas ur ett funktionshinderperspektiv i kommunens beredskapsplanering
- Mer ändamålsenlig kommunikation med målgruppen
- Funktionsdugliga lokaler/skyddsrum och fler tillfällen för övning

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på skrivelsen.

Toni Mellblom
Stadsdelsdirektör
Järva stadsdelsförvaltning

Jonas Eliasson
Avdelningschef
Järva stadsdelsförvaltning

Bilaga

Skrivelse från Synskadades Riksförbund, Stockholms stad om krisberedskap för personer mer funktionsnedsättning

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Toni Mellblom, Stadsdelsdirektör	2026-05-28
Jonas Eliasson, Avdelningschef	2026-05-28